

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תתעא

ערב ש"ק פ' כי תשא, פורים קטן ה'תשע"א

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ואחת שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וק"ח שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לעילוי נשמת

הרבנית החשובה
מרת שרה רחל ע"ה

בת

הרה"ח ר' מרדכי שלמה זללה"ה

בן אדמו"ר מסלונים מוהר"ר אברהם
והרבנית הדסה זללה"ה

ומרת גני' זללה"ה

בת הרה"ח ר' יצחק משה

ומרת חנה מלי'ה זללה"ה

שוחט

נפטרה אור ליום ד' לפי תצוה, יו"ד אדר ה'תש"ע

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י ידידי

מרת אסתר שיינדל תחי' שגלוב

וב"ב משפחות שגלוב, חיימסון, לייט, אבוקסיס שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ח ר' זלמן לייב ב"ר יעקב יצחק ע"ה עסטולין
נפטר ביום ט"ו אדר - שושן פורים קטן ה'תשס"ה

והוגתו מרת רייזל בת ר' חיים בנימין הלוי ע"ה עסטולין

נפטרה ביום כ"ו שבט ה'תשנ"ו

ובנם הילד ישראל נח ב"ר זלמן לייב ע"ה עסטולין

נפטר ביום י"ד טבת ה'תש"י

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י יו"ח שיחיו

לשנת ברכה והצלחה בכל מכל כל

והעיקר התגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח ממש"ש נאו!

נדפס לעילוי נשמת ר' אורי אהרן יואל ב"ר יוסף אר' לייב ז"ל ופאולין רות ב"ר יצחק ע"ה

ולענין ר' יוסף אר' לייב ב"ר משה באר וז"ל מרת חשוא ב"ר נטע אורי הכהן ע"ה

ולענין ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולענין יוסף ב"ר אר' ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3 דבר מלכות

הגילוי שנמצא בכל היהודים בשוה / משיחות שי"פ תשא היתשמ"א

8 זמן הגאולה

עליו לדעת שאת משה רבינו אי אפשר לרמות / פרשת השבוע באור הגאולה

12 המעשה הוא העיקר

אליהו הנביא צעק מקירות לבו: "עד מתי?!" / הוראות למעשה בפועל

14 כתב יד קודש

מה הערך הכספי של הלוחות? / מענה כ"ק אד"ש לשאלות המניחים במשיחות שמח"ת היתשכ"ו

א. בענין הקושיא איך סבר משה את הלחוב, ללכאורה הו"ע איסור גדולה
נתבאר שא"ל לפי שבמדבר לא הי' אפשר לבנות ובמילא לא היו שוים כלום, כי
מ"ם היו ראויים לתשמישים אחרים, וכמו לסבה דיהם וכמ"ם ויקחו אבן בר'
וישבו עלי'.

שאלה: כמו התירוץ "שבמדבר לא הי' אפשר לבנות", והרי (א) גם אם
אינם ראויים לתשמיש כלל, (למה א"ל שיש בהם זירות של מבור מצד זה שהיו
מעשה אלקים, והרי זה עצמו הוא דבר יקר הנשכח לכאורה בכבוד רבן לאט אפשר
לומר, לפי שכל צבא או סעוד לעגל, לא הי' נחשב בעיניהם). (ב) מכיון

שראויים לבנות במקום ישוב, הרי זה לכאורה ל"ה חיישינן מא שוה מרוסה
במדי (קדושי' יב, א). ואף שהרא"ש שם מביא כמה שיטות בזה, הרי בנוגע לנדו"ה,
מכיון שהיו הל"ה או"ה שהיו אצאא ישראל קדוים מהם מאכלים שונים, הרי כמ"ם
הי' אפשר למכור להם את האבנים, וא"כ הי' בזה שויות דכ"ס?

ג. נתבאר שבה שבר משה את הלחות לעיני בל ישראל, התזירם בתשובה.
צעפ"ז מתורץ מ"ם (תשא לב, כ"ג) וישל בו' כסל"ב אלפי איש, סמכל המ"ם
רבוא נפלו רק 3000 איש ושאר ישראל, 597000 איש, נשארו בחיים, והרי
כהיב כי שחח עכך, ספירוש הפסוק ב"עכך" הוא סבל ישראל שיתחנן ועש"י הנ"ל
סובן, כי ע"י הסבר משה את הלחות לעיניהם ההזירם בתשובה.

כן זכרו הלשון בשעת החזרה. אם נכרך, כי (א) לכאורה, כסל"ב
אלפי איש שנפלו, הם אלו שנפלו ע"י בני לוי, אבל היו עוד הרבה שנפלו
בסגפ"ה כמ"ם ויבור' ה" את העם, והם אלו שעבדו לעבל בלא ההראה, כד"רז"י (שם
לב, כ. לב, לה) * על הכתוב "כי שחח עכך" פירס"י דרב רבן
(ב"מ ד"ב ק"ס"ג) * וז"ל א"ל הי' הרצה.

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח זלמן לייב ב"ר יעקב יצחק ע"ה עסטולין
נפטר ביום ט"ז אדר א' - שושן פורים קטן ה'תשס"ה
ויוגתו מרת רייזיל ב"ר חיים בנימין הלוי ע"ה עסטולין
נפטרה ביום כ"ו שבט ה'תשנ"ו
ובנם הילד ישראל נח ב"ר זלמן לייב ע"ה עסטולין
נפטר ביום י"ד טבת ה'תש"י
ת. נ. צ. ב. ה.

יח"ד שתיקף ומיד ממש יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם בגאולה האמתית והשלימה

יחי המלך

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טל': 347-675-5771
סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': (03) 960-0667 • פקס: (03) 960-7219
דואר אלקטרוני: chinuch@neto.net.il • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

לזכות הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי וזוג' מרת נחמה פייגא שיחיו
וילדיהם: שולמית ובעלה הרה"ת דוד הלוי ובניהם: נתן הלוי ויוסף יצחק הלוי שי' לאבקובסקי
מאיר שלמה הלוי, חנה שרה, לוי יצחק הלוי וחווה מוסיא שיחיו שגלוב

מה הערך הכספי של הלוחות?

בקשר עם פ' השבוע הבאנו בזאת ב' צילומים ממענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לשאלות המניחים בשיחות ליל ויום שמח"ת ה'תשכ"ו – בענין שבירת הלוחות ע"י משה רבינו (הענין כולו נדפס בלקו"ש חל"ד ע' 51 ואילך)

פענוח הכתי"ק כפי שהוא בצילומים שלפנינו (בא בהדגשה):

א. בענין הקושיא איך שבר משה את הלחות, דלכאורה הו"ע איסור גזילה נתבאר שאא"ל לפי שבמדבר לא הי' אפשר לבנות ובמילא לא היו שוים כלום, כי מ"מ היו ראויים לתשמישים אחרים, וכמו לשבת עליהם וכמ"ש ויקחו אבן גו' וישבו עלי'.

שאלה: מהו התירוץ "שבמדבר לא הי' אפשר לבנות", והרי א' גם אם אינם ראויים לתשמיש כלל, למה אא"ל [כ"ק אד"ש מה"מ הקיף ב' תיבות אלו וכתב: פשוט – שאין מקשין על יסוד ואולי אפ"ל סברא פ' ובמילא יוקשה] שיש בהם שויות של ממון מצד זה שהיו מעשה אלקים, והרי זה עצמו הוא דבר יקר הנמכר [כ"ק אד"ש מה"מ הקיף תיבה זו וכתב: בפשטות – לא ניתנו הלוחות למכרם (מהאיסור [?] הנאה) ובפרט הראשונות (משא"כ האחרונות דחצבן משה באהל)] לכאורה בממון רב?

על מה שכתבו אח"כ בסוגריים "אם אפשר לומר, לפי שמצד מצבם אז שעבוד לעגל, לא הי' זה נחשב בעיניהם?" – כתב כ"ק אד"ש מה"מ: אפ"ל שמעשה העגל – הי' שיתוף. ואח"כ הוסיף: הרי הי' שבט לוי שלא עבד.

בשאלתם בצילום הב' בענין מספר בני ישראל שנפלו במגפה אחרי חטא העגל, הקיף כ"ק אד"ש מה"מ את תיבת "הרבה" וכתב: **ההשוואה דמספר בני לאחרי חטא העגל (כפרש"י ר"פ במדבר) מוכיח שלא היו הרבה.**

המדור מוקדש לעילוי נשמת ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל – נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו **טשרנא גיטל** בת ר' יעקב ע"ה – נפטרה ביום ה' טבת

יה"ר שתיכף ומיד יקוים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם – יבלחט"א – הרה"ח **שמואל סטראל** ומשפ' שיחיו

הגילוי שנמצא בכל היהודים בשוה

הענין של כוס של ברכה דלעתיד הוא גילוי העצמות שקשור עם העצם של יהודי שלמעלה מתומ"צ ● יהודים הם "חלק אלקה ממעל ממש" ו"העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו", ובמילא, כשתופסים יהודי פה למטה, תופסים כביכול עצמות ומהות! ● לכן הגילוי של התקשרות זו - שזהו הענין של כוס של ברכה דלעתיד, הוא אצל כל היהודים בשוה, גם בנשים וקטנים ● כאשר משיח יבוא לא תהי' שום נפקא-מינה אם הניח תפילין בערב שבת, אם עשה קידוש בשבת ואם ישב והתאמץ שלש שעות בהתוועדות כדי לא להרדם. מה שרק עשה - יהי' לו חלק מהכוס של ברכה, ומאיזו - מה"כוסי רוי"!! ● תרגום חפשי משיחת ש"פ תשא ה'תשמ"א* - במלאות שלושים שנה לאמירתה

תרגום ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

ראש ההרים דא אברהם כו' ובגין דאיהו ראש כוס דברכה יהי' נכון בראש ההרים כו'".

ממשיך הזהר אח"כ: "ונהרו אליו כל הגויים (המשך הכתוב "והי' באחרית הימים גו'") מאי הוא? ועונה: הכוונה בזה ש"אפילו נשים וקטנים, ושמש דפלח על פתורא אע"ג דאיהו לא אכל אצטריך למשמע ולמימר אמן כו'. ד"א ונהרו אליו כל הגויים, אע"ג דנשים וקטנים פטורין מן המצות בכוס דברכה הכל חייבין כו'".

א. בהערות אדמו"ר על הזהר של פרשתנו, הוא מתעכב¹ על המובא בזהר² בנוגע לפסוק³ "והי' באחרית הימים נכון יהי' הר בית ה' בראש ההרים", ומפרש על כך הזהר: "מאן

(* סעיפים א-ו (כולל ההערות) הוגהו ע"י כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א ונדפסו בשיחות קודש תשמ"א ח"ב ס"ע 515 ואילך, וכאן בא תרגום מהשיחה המוגהת. מסעיף ז' ואילך הוא תרגום מההנחה בלתי מוגה שבאה בשיחות קודש בהמשך לזה.

(1) לקוטי לוי"צ לחז"ב ע' קלו ואילך.

(2) ח"ב קפט, ב ואילך.

(3) ישע"י ב, ב.

ב. על דברי הזהר ש"אע"ג דנשים (וקטנים) פטורין מן המצות בכוס דברכה הכל חיובין, מתעוררת השאלה הידועה: הרי נשים מחוייבות בריבוי מצוות וכיצד אפשר לומר שנשים "פטורין מן המצות"?!
ואי-אפשר לומר שכוונת הזהר באומר "פטורין מן המצות" היא רק על "קטנים" שמזכיר אבל לא על נשים, כי אז לא הי' לו להזכיר בכלל נשים בדיוק כמו שלא מזכיר אנשים – משום שבהם אין שום חידוש בכך שמחוייבים בכוס של ברכה.

המענה על כך: בזהר נוגע לא מצות בתור מצות, אלא בשייכות לברכת המזון, שעלי' יש ב' דעות בגמרא⁴ האם נשים מחוייבות בברכת המזון מן התורה או רק מדרבנן.

וזוהי כוונת הזהר באמרו "אע"ג דנשים כו' פטורין מן המצוות" – שאע"פ שנשים אינן מחוייבות בברכת המזון מן התורה

– ויש-לומר בזה ב' אופנים: (א) הזהר סובר להלכה כדעה שנשים אינן חייבות מן התורה בברה"מ⁵, (ב) דעת הזהר היא שנשים מחוייבות בברכת המזון גם מן התורה, רק הוא אומר שגם לפי הדעה הב' שהן לא מחוייבות בברה"מ⁶ מן התורה –

אע"כ, "בכוס דברכה הכל חיובין" – בדיוק כמו אלו שמחוייבים בברכת המזון מן התורה, כלומר, שכוס של ברכה ישנו אצל כל בני ישראל, אנשים נשים וטף.

וצריכים להבין: מדוע אכן זה כך, שאע"פ שנשים וקטנים פטורין מן המצות, בכוס של ברכה הם חייבים כמו אנשים?

גם צריכים להבין: מהי ההוראה וה"בכין" בעבודה מעניין זה ש"בכוס דברכה הכל חיובין"?

(4) ברכות כ, ב.

ג. ויובן בהקדים הביאור בענין כוס של ברכה, שיש בזה כמה וכמה דרגות:

כשם שבכוס בפשטות יש כו"כ דרגות: כוס קטן, כוס בינוני, כוס גדול, עד לכוס הכי גדול – "כוס רוי"⁷ (של מלכא משיחא) שמחזיק רכ"א לוגין (ד"רוי"⁸ בגימטריא רכ"א⁹),

עד"ז הוא גם בנוגע לכוס של ברכה, שיש כמה וכמה דרגות בזה, עד לדרגא הכי גבוהה – הכוס של ברכה שתהי' לע"ל¹⁰ אשר תהי' גם הכוסי רוי' של רכ"א לוגין, בגימטריא "ארך" – בחי' ארך אנפין¹¹ שלמעלה מכל הענינים אפי' משכל¹²,

[וע"ד הענין של "כוס רוי" בפשטות – למעלה מכוס של ברכה סתם לאחרי סעודה סתם במדידה והגבלה לפי השיעור ד'ואכלת ושבעת" (ע"ד מחז"ל¹³ דכשהם "מדקדקים על עצמם – שלא כהמדידה – ישא ה' פניו")],

ומבחי' זו נמשכת הגאולה העתידה.

וכיון שהזהר בפרשתנו מדבר על המעמד ומצב שהי' "באחרית הימים", בגאולה העתידה – מסתבר לומר שגם ענין זה דכוס של ברכה שהזהר מדבר פה – כוונתו לכוס של ברכה דלעתיד לבוא.

ד. עפ"ז יש לומר הטעם על מה שהזהר אומר, שאע"פ שקטנים אינם מחוייבים במצוות הם מחוייבים בכוס של ברכה:

מכיון שקטנים ממהרים את ביאת

(5) תהילים כג, ה.

(6) יומא עו, א.

(7) פסחים קיט, ב.

(8) ראה הצ"צ עה"פ תהלים שם.

(9) תו"א יט, רע"א. סידור קג, ד. קה, ג. יהל אור

[אוה"ת לתהלים] ע' פז, פט (וש"ג). אוה"ת עקב ע'

תקמא ואלך. ועוד.

שיחשוב לרגע שהמדובר אודות אליהו הנביא – יבין בפשטות עד כמה נגע ללבו של אליהו הנביא מצבם של בני, ומכיון שכן, לא יעלה על דעתו של אף אחד שאליהו הנביא אמר דברים אלו בתור סיפור או הצעה, ואח"כ הלך לטייל ח"ו... אליהו הנביא כאב והצטער ביותר על מצבם של בני, ולכן צעק מקירות לבו ותבע מהם בכל התוקף: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים!"

אחרי "תיקון-חצות" כדבעי, לא הולכים לישון...

ועד"ז מובן בנוגע ללשון "עד מתי" שמובא בפיוטים ד"תיקון-חצות" – שהמשמעות ללשון זה היא באותו אופן כמו משמעות הלשון "עד מתי" בפסוק הנ"ל, וכיו"ב [שהרי כל הפייטנים ייסדו את הפיוטים בהתאם ללשון הכתוב בתנ"ך ובמדרשי חז"ל], ותוכנו – **תביעתם של בני** מהקב"ה שאינם יכולים לסבול יותר את הגלות!

כאשר יהודי עורך "תיקון-חצות", מצטער ובוכה על חורבן ביהמ"ק, ואומר "עד מתי" – אין זו בקשה סתם, באופן ד"מהיכי תיתי", ולאחרי' הולך לישון...

– יהודי שעורך "תיקון-חצות" כדבעי, שמצטער ובוכה באמת כו', אינו הולך לישון לאחרי עריכת תיקון-חצות, אלא עוסק בלימוד התורה (נגלה או חסידות) עד אור הבוקר, ואח"כ הולך לטבול במקוה, ונעמד להתפלל "כעבדא קמי מרי"¹⁴, ומבקש ותובע מהקב"ה שתהי' כבר הגאולה, וענין זה גופא – מתוך תנועה ד"עבדא קמי מרי"¹⁵!

וכאמור – זהו הפירוש הפשוט ד"עד מתי" בפשוטו של מקרא, וכן ע"פ רמז של מקרא, דרוש של מקרא, ועאכו"כ – סוד של מקרא.

ולכן, אין כל צורך לחפש הוכחה לדבר. – כאשר מוצאים שענין זה מובא בפירוש במקום פלוני – מהיכי תיתי, יכולים לציין זאת, אבל לא באופן שצריכים לחפש ראי' והוכחה לזה, אלא אם כן המדובר אודות יהודי שעדיין לא הגיע לדרגא ד"בן חמש למקרא"... [לפני גיל חמש ישנו גיל ארבע, ולפנ"ז – כשהתינוק מתחיל לדבר, בגיל שנתיים וכו'], במקרה כזה – הרי מכיון שגם הוא יהודי ("ער איז אויך א אידישע קינד"), צריכים להביא לו הוכחה שענין זה מפורש בספר פלוני!

(משיחת ש"פ תשא, שושן-פורים קטן ה'תשד"מ - בלתי מוגה)

(7) שבת י, א

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בה"ר ירמיהו הכהן ולאה ע"ה בלוי

מול' כת"י הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומוזוה

נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים"

ולע"נ זוגתו הרבנית חנה חי' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל – נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

אליהו הנביא צעק מקירות לבו "עד מתי"!?

"עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים וגו'" (מהפטרת פרשתנו)

בהמשך להמוזכר לעיל שיהודי יכול לתבוע מהקב"ה שיתן לו כו', הרי כאן המקום להזכיר מה שדובר בהתוועדות שלפנ"1 אודות דרישת ותביעת בני" מהקב"ה על ענין הגאולה, כפי שמודגש בפיזטים ד"תיקון-חצות" הלשון "עד מתי", שתוכנו – שבנ"י אינם יכולים לסבול עוד את ענין הגלות, ולכן תובעים מהקב"ה שכבר תבוא הגאולה.

ולמרבה הפלא, הנה למרות אריכות הביאור בענין זה באופן הכי פשוט – עדיין מתפלפלים בזה, ומחפשים מקורות וכו'!

כאשר מבוגרים מתבלבלים בענין מסויים ואינם מוצאים ידיהם ורגליהם, אזי ישנה עצה פשוטה – לשאול אצל בן חמש למקרא:

ישאלו לבן חמש למקרא מהו פירוש התיבות "עד מתי" [תיבות שלמדס כבר בחומש – בנוגע לגאולה ממצרים²], האם זהו סיפור דברים, הצעה או אפילו בקשה באופן ד"מהיכי תיתי", מן השפה ולחוץ, או שזוהי תביעה שנאמרת בכל התוקף, ואז ישמעו ממנו שהפירוש ד"עד מתי" הוא – תביעה שנאמרת בכל התוקף!...

והנה, הדרישה והתביעה שמתבטאת בלשון "עד מתי" – מפורשת גם בהפטרה דשבת זו: בהפטרה מסופר אודות המאורע דאליהו בהר הכרמל, שבו פנה אליהו הנביא לבנ"י ואמר להם: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים אם ה' הוא האלקים לכו אחריו וגו"³.

כאשר נתבונן לרגע בפרטי מאורע זה – מצב שבו היו צריכים לפעול אצל כו"כ מבנ"י שידעו ש"ה' הוא האלקים", ולא יעבדו לבעל ח"ו, ולמטרה זו בנה אליהו הנביא מזבח והקריב קרבן בחוץ [למרות האיסור דשחוט חוץ, בתור הוראת שעה⁴], ובמעמד זה פונה אליהו הנביא לבנ"י ואומר להם: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים וגו'" – בודאי יגיע כאו"א למסקנא הכי פשוטה, שדבריו של אליהו הנביא לא נאמרו בתור סיפור בעלמא, או בתור הצעה בלבד: הקשיבו יהודים ("הערט זיך איין אידן"), ברצוני להעיר לכם, שלהיותכם "עם חכם ונבון"⁵, סבורני ש"לא מתאים" לכם להיות במצב של "פוסחים על שתי הסעיפים"... אלא בודאי נאמרו דברים אלו באופן של תביעה בכל התוקף: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים!..."

כל מי שיש לו מושג כל-שהוא באהבת ישראל, ובפרט "ואהבת לרעך כמוך"⁶, וכל מי

המשיח¹⁰ – כמ"ש בזהר¹¹ "הנצנים נראו גו' קול התור (הגאולה) נשמע"¹², ש"נצנים נראו בארץ" אלו ילדי ישראל – לכן הם גם מחוייבים (יש להם חלק) בכוס של ברכה דלע"ל (שעליו מדובר פה בזהר).

ה. אלא שלכאורה זה לא מובן:

ידוע הכלל¹³ שכל הגילויים דלעתיד-לבוא תלויים במעשינו ועבודתינו בזמן הזה – אם-כן, מכיון ש"נשים וקטנים פטורין מן המצוות", פירושו של דבר, שאין אצלם "מעשינו ועבודתינו"

– אמנם עוסקים הם בכל המבצעים (וגם) נשים משתתפות במבצע תפילין, להשפיע על אנשים שיניחו תפילין), ועל ידי מעשינו – ובפרט הכלליים כהמבצעים – מביאים את משיח צדקנו, אך כל זה הוא רק מה שפועלים עם הזולת, אבל אצלם גופא זה לא קיים –

א"כ, איך אפשר לומר שיש להם חלק שווה (גילויים ו) כוס של ברכה דלעתיד?

1. בנוגע לנשים אפשר להסביר ע"פ משנ"ת בכתבי האריז"ל¹⁴ שהטעם לזה שנשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא, כיון שבעליהן מוציאים אותן על ידי קיום המצוות שלהם – שהרי אשה היא בחי' מלכות ובעלי

(10) כן י"ל בנוגע לנשים ע"פ משנ"ת (ש' הגלגולים הק"כ, ס' הלקוטים שמות עה"פ וירא ה' כי סר בסופו) דאנשים דדרא דעקבתא דמשיחא – הם גלגול הדור דיצ"מ, כימי צאתך גו' (מיכה ז, טו), וכמו הנשים דאז שלא נתנו לעגל כו' ולכן הנשים דעקבתא דמשיחא שולטות על בעליהם כו' – הרי אמחז"ל (סוטה יא, ב) דבשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו.

(11) ח"א א, ב.

(12) שה"ש ב, יב.

(13) תניא רפ"ז.

(14) טעמי המצוות להאריז"ל פ' בראשית.

הוא בחי' ז"א, וע"י שישנו קיום המצוות בז"א זה נפעל בדרך ממילא במלכות (ואדרבה, אזי זה נעשה באופן נעלה יותר – ע"י ז"א שלמעלה ממלכות).

אך עדיין נותר קושי בנוגע לקטנים, שהם פטורים מן המצוות – מדוע שיהיו אצלם הגילויים דלעתיד?

וגם בנוגע לנשים:

מזה גופא שהזהר מדגיש בענין זה, שנשים (וקטנים) פטורין מן המצוות, מובן, שמה שהם מחוייבים בכוס של ברכה זה לא מצד שיש בהם את ענין המצוות (ע"י בעליהן), כי אם, שזה שהן פטורות מן המצוות אינו מפריע ("יריט ניט אן") לענין זה.

ז. והביאור בזה:

הענין (של כוס של ברכה) דלעתיד הוא גילוי העצמות (כמובא בכ"מ מפע"ח¹⁵ שדוקא לעת"ל יתגלה פנימיות ע"ק) שקשור עם העצם של יהודי שלמעלה מתומ"צ. כי ההתקשרות וההתאחדות של יהודי עם עצמות ומהות היא למעלה מגילויים – אי אפשר לתפוס זאת עם חב"ד, מדות או ג' הלבושים של מחשבה דיבור ומעשה, אלא זהו ענין של התקשרות והתאחדות עצם בעצם. יהודים הם "חלק אלקה ממעל ממש"¹⁶ ו"העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו"¹⁷, ובמילא, כשתופסים יהודי פה למטה, תופסים כביכול עצמות ומהות!

ולכן הגילוי של התקשרות זו – שזהו הענין של כוס של ברכה דלעתיד, הוא אצל כל היהודים בשוה, גם בנשים וקטנים –

(15) שער הק"ש רפ"ו. לקו"ת שה"ש ב, רע"ג. נא, ג ואילך.

(16) תניא רפ"ב.

(17) כתר שם טוב בהוספות ס' קטז.

(1) שיחת ש"פ משפטים ס"ח.

(2) בא, י. ג.

(3) מלכים א' יח, כא.

(4) יבמות צ, ב. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ט ה"ג.

(5) ואתחנן ד, ו.

(6) קדושים יט, יח.

הפטורים מן המצות, מכיון שזהו ענין שלמעלה מתורה ומצוות,

ע"ד המדובר לעיל בהמאמר¹⁸ בענין החן [שהמאמר מיוסד על ד"ה ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך גו' תרע"ח¹⁹, וגם על המאמר של הצ"צ עה"פ²⁰ שמדבר על ענינים אלו (וישנם עוד דרושים הקשורים לזה)], שהוא נעלה יותר מאתעדל"ת (ועבודה בתומ"צ), ולכן ישנו ענין החן גם אצל עוללים ויונקים,

ואדרבה, כיון שבקטנים (ונשים) אין את ענין ה"מצות", נמצא אצלם יותר בגילוי ענין החן שמצד העצם.

ז. ההוראה מזהר הנ"ל בעבודת האדם:

בנוגע להשתדלות שצריכה להיות עם ילדים, יכולים לחשוב – דמכיון שהגאולה העתידה תלוי במעשינו ועבודתנו בזמן הזה, וילדים הרי פטורים מן המצוות – מהי התועלת לעסוק עם ילדים?

ועד"ז בנוגע לנשים: אומרים שע"י מבצע תפילין יביאו את הגאולה – והרי אשה אינה שייכת לתפילין, וא"כ איזו שייכות יש לה עם הגאולה?

ע"כ ישנה ההוראה מהזהר שאומר – שאע"פ שקטנים ונשים פטורים מן המצוות – בכוס של ברכה (דלעתיד) "הכל חייבין", מכיון שלענינים דלעתיד-לבוא יש לכל היהודים שייכות בשוה, כי מצד העצם שלמעלה מתורה ומצוות כל היהודים הם בשוה.

ויתירה מזו, בנוגע לילדים, כיון שהם ממחרים ביותר את הגאולה, מובנת ההשתדלות שצריכה להיות כבר עכשיו עם

(18) ד"ה ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך גו'.

(19) סה"מ תרע"ח ע' ריא ואילך.

(20) אוה"ת פרשתנו (תשא) ע' ב"כו.

הקטנים (ונשים).

ועד"ז ההוראה בנוגע למבוגרים:

כאשר ניגשים ליהודי ואומרים לו שינגן שרוצים "משיח נאו" ועל ידי זה ימהר את הגאולה²¹ – טוען הוא, שקודם עליו לעשות תשובה בבוקר, ואח"כ צריך לקבץ תורה ומצוות כדי להיות מוכן ללכת לקבל פני משיח צדקנו...

יש לומר לו: משיח הוא למעלה מכל הענין של תורה ומצוות, וכאשר משיח יבוא לא תהי' שום נפקא-מינה אם הניח תפילין בערב שבת, אם עשה קידוש היום (בשבת) ואם ישב והתאמץ שלש שעות בהתוועדות כדי לא להרדם. מה שרק עשה, אפי' אם ישן בעת ההתוועדות, יהי' לו חלק מהכוס של ברכה, ומאיזו כוס של ברכה – מה"כוסי רוי"!

[ועד"ז מ"ש הרמב"ם בסוף הלכות מלכים ומלחמותיהן, שלעתיד לבוא יהיו ה"מעדינים מצויין כעפר", במילא יהי' לכל אחד חלק בכוס של ברכה דלעתיד].

ח. וכאן נוסף עוד ענין בהוראה הנלמדת מזהר הנ"ל:

לפני שהזהר אומר את המאמר "אע"ג דנשים וקטנים פטורין מן המצוות בכוס דברכה הכל חייבין", ישנו בזהר מאמר אחר: "אפילו... שמש דפלח על פתורה אע"ג דאיהו לא אכל אצטריך למשמע ולמימר אמן כו".

ובענינו: לכל יהודי יש שייכות לכוס של ברכה דלעתיד, עד גם אדם המשמש לסעודה (מלצר), והטעם לזה הוא כנ"ל – מכיון שגם לו (המשמש לסעודה) יש את העצם (שבכל יהודי).

(21) ראה "יחי המלך" גליון קעב ע' 9. תו ע' 3

ואילך. תיד ע' 9 ואילך. תכה ע' 3 ואילך. תלה ע' 7.

אמר גם "ונחנו מה"³³, והוא לא אמר זאת בשביל העיתונים אלא מצד האמת, שהי' עניו (כמבואר³⁴ שראה את המס"נ של הדורות האחרונים). ואף שע"י יקראו לו פתי, כמבואר במדרש³⁵ שפתי יאמינן לכל דבר³⁶ – זה משה, אעפ"כ זה לא נגע לו.

ולכן דוקא משה רבינו³⁷ הי' יכול לפעול אצל בני שתרום קרנם ע"י הצדקה, כי ענין הצדקה הוא גם ענין הביטול הנ"ל: הנותן צדקה אינו פורע חוב ע"י נתינתו ואינו חייב מאומה למקבל הצדקה, גם לא בגדר שהמקבל צדקה עביד נייחא לנפשי³⁸ (נעשה לו נח"ד) ע"ד מקבל מתנה, שהרי המקבל הוא כזה ש"לית לי מגרמי כלום", ובכ"ז כאשר נקלט אצל הנותן שעליו לתת צדקה [בביטול ולא בשביל "עביד נייחא לנפשי"] ושזהו "כופר נפשו", הרי ע"ז "תרום קרן ישראל".

ולכן צריכים לדעת ששקועים "ראשו ורובו" בבוץ, ואפי' מעל לראש, ודוקא ע"י הצדקה אפשר לצאת מהבוץ (כנ"ל).

ה. ולכן באמריקה העבודה היא בנתינת צדקה, הגם שלכאורה צ"ל "בזיעת אפיך תאכל לחם", אעפ"כ ישנה היכולת לתת צדקה ובהרחבה, והבחירה שלו בזה היא האם לתת צדקה בלי להנות מכך שע"י צדקה כזו נפעל ה"תרום קרנם", או להנות מנתינת הצדקה שאז אין זה כמ"ש לעיל.

ועליו לדעת שהוא אינו יכול לרמות את ה"פתי יאמינן" זה משה, עאכו"כ הקב"ה, עאכו"כ שלא יוכל לשנות את המציאות³⁹.

ואע"פ שמבואר⁴⁰ בענין "כי לא ידח ממנו ידח"⁴¹, שתורת משה והקב"ה פוסקים שבין אם הוא רוצה ובין אם לא אזי סוף-כל-סוף "לא ידח ממנו נדח" – אעפ"כ הרי הרביים רוצים שיהי' באופן של הרחבה ובדרכי נועם, וע"י הצדקה גורמים שיפעל גאולת צאן מרעיתו ויהי' "תרום קרן ישראל".

(משיחת ש"פ תשא ה'תשכ"ה – בלתי מוגה)

(33) בשלח טז, ז-ח.

(34) סה"מ עטר"ת ע' תסד. סה"מ קונטרסים ח"א נג, א ואילך. ובכ"מ. – נסמנו בסה"מ מלוקט ח"א ע' קצה הע' 19-20.

(35) ראה שמור"ד רפ"ג. סה"מ מלוקט ח"א ע' שנו.

(36) משלי יד, טו.

(37) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 395-6.

(38) ראה גיטין נ, ב. ב"מ טז, א.

(39) קטע זה מופיע בהנחה בסוף השיחה, וכתב בתחילתו המניח "באמצע השיחה אמר", אך לפי תוכנו נראה ששייך לכאן. המו"ל.

(40) ראה לקו"ש ח"ז ע' 102 ובהנסמן שם בשוה"ג.

(41) ע"פ שמואל ב' יד, יד.

גם את הדורות העתידיים להיות¹⁷], לכן שאל משה: "במה תרום קרן ישראל", כלומר, הגם שהי' כבר הענין ד"סלחתי" (על חטא העגל)⁸, מכל-מקום הרי זה עדיין לא הענין ד"תרום קרנם", "לשאת ראשם בהגבהה"¹⁸.

טוען משה רבינו: רבונו של עולם, באם אתה רבונו של עולם אזי "במה תרום קרן ישראל"?! – הרי כאשר צריכים ללכת לארץ ישראל הם אינם רוצים ללכת; הוא טוען שטוב לו כאן ומדוע עליו ללכת, להזיע ולהתייגע ("זיך מוטשען") כדי ש"בזיעת אפך תאכל לחם"¹⁹? כאן טוב לו, יורד לו מן מהשמים, הוא צדיק וביכולתו לשבת וללמוד...

וממשיך לטעון: האם בשביל זה "נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים"²⁰? – כדי שיהיו בברוקלין, גן-עדן בעוה"ז, ויחשבו על הזקן שיהא מסורק ושהעניבה תהא במקומה!?

ומה שדורשים הפצת המעיינות חוצה – ע"כ הוא אומר שהרבה שלוחים למקום, והכוונה העליונה תתמלא ע"י שני (וכהסיפור שסופר בהתוועדות הקודמת²¹).

כמה טוב הי' אם לבו הי' מתכווץ ("ווען עס וואלט געקרענקט") כשנזכר – אמנם מתוך הרחבה – על נעוועל וביעשענקאוויטש²², אשר שם לא הי' שייך כלל להתייפות ("פוצען זיך"), ותמורת זה הוא יושב באמריקה ושקוע ("פארקאכט") בראשו בה"תאכל לחם", לא רק "יגיע כפיך כי תאכל"²³.

וזו היתה טענתם של בני ישראל במדבר: מדוע צריכים להכנס לארץ ישראל, הרי כאן במדבר יש מן ועמוד הענן ולשם מה עלינו להכנס לא"י שבה "בזיעת אפך תאכל לחם"?

וא"כ נותרה השאלה "במה תרום קרן ישראל"?

צריכים לדעת ששקועים "ראשו ורובו" בבוץ

ד. על-כך עונה הקב"ה "בכי תשא" – דוקא משה "תשא", ע"י הצדקה:

מבואר בחסידות²⁴ שמשנה הוא תכלית הביטול²⁵, ביטול במציאות²⁶, הרי דוקא הוא הוא תכלית החכמה²⁷ וחכמה דאצילות²⁸, ולמרות כל זאת הי'²⁹ "ענינו מכל האדם אשר על פני האדמה"³⁰, גם מעכו"ם, וכמבואר בלקו"ת³¹ שאף שמשנה אמר "ונפלינו אני ועמך"³² מכל-מקום

(17) ראה פרש"י ברכה לד, ב ד"ה עד הים האחרון.

(18) פרש"י – הובא בתחלת השיחה.

(19) בראשית ג, יט.

(20) תנחומא נשא טז, ועוד. תניא רפ"ל. ובכ"מ.

(21) שיחת יו"ד שבט תשכ"ה ס"ז (שיחות קודש תשכ"ה ח"א ע' 306 – בשם המשגיח בתו"ת בליובאוויטש ר' מיכאל בלינער): על "ישובניקים" שהתגררו לבדם במושבות רחוקים והיו שוכרים מלמד ללמד את ילדיהם. מלמד זה הי' קורא עבורם גם את הדואר מאחר ולא ידעו קרוא וכתוב. יום אחד, בעת שקרא בפני אחד האיכרים מכתב המספר לו על מות אביו, התעלף האיכר ואילו המלמד נותר כשהי' (למרות שהוא קרא את המכתב), והסיבה לכך היא כי הרגיש שהנפטר הוא אבא של השני ולא אבא שלו.

(22) = שמות של עיירות ברוסיה.

(23) תהלים קכח, ב. וראה לקו"ש ח"א ע' 62. שם ע' 188 ואילך.

(24) לקו"ת נצבים מט, ב.

(25) ראה לקו"ת מטות פב, א.

(26) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 10 ובהנסמן שם.

(27) ראה ויק"ר פ"א, טו: אבי החכמה.

(28) ראה לקו"ש ח"ז ע' 4 הע' 28.

(29) ראה לקו"ש שם ע' 7 ובהע' 55.

(30) בהעלותך יב, ג.

(31) ראה מטות פב, א. תו"א וארא נו, א. ובכ"מ.

(32) פרשתנו לג, טז.

ומכך נלמדת ההוראה בפשטות:

דלעתיד.

אפילו אם יש מי שתפקידו להיות רק משמש לסעודה – הוא אינו עובד כלל, הוא רק מתעסק ומתרוצץ כדי להעמיד לאחריים את מזונם, שהם יאכלו "אוכל-תורה" ("תורה-עסן") ומצוות וכו', ובאופן שרש"י אומר²² "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם" – גם לאחד כזה יש שייכות לכוס של ברכה

דלכאורה הרי הוא לא פעל מאומה על עצמו, הוא לא עשה תשובה, לא קיים תומ"צ, וחסר אצלו לכאורה הענין דמעשינו ועבודתינו בזמן הזה? אלא שכאן רואים איד שהגילוי דלעתיד יהי' למעלה מכל הענין דתומ"צ, ואז יתגלה העצם של היהודי הקשור לעצמות ומהות ושהוא למעלה מכל התומ"צ – ולכן גם לו תהי' שייכות לזה.

(22) ר"פ משפטים.

מדור ה"דבר מלכות"

מוקדש לזכות

הרה"ת אורי אהרן יואל בן מינדל זוג' בת"יה רות בת שרה שיחיו

וילדיהם: שטערנא שרה ושמואל שיחיו

ולזכות דוד יעקב בן מינדל שי, מיכאל נחמיה בן חיה אסתר זוג' רחל יפה בת מינדל שיחיו

וילדיהם: עדן שרה ושהם מרדכי שיחיו

ולזכות שושנה חסיה בת מינדל שתחי

ולזכות הרה"ת אפרים יונה בן פאולין רות זוג' רייזל פרומה בת חי' רחל שיחיו

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומה שי' ולזכות חי' רחל בת שפרנצא שתחי

ולזכות צבי בן חי' רחל שי

מדור "זמן הגאולה" מוקדש

לע"נ הרה"ח הרה"ת ר' יעקב זלמן חיים בהרה"ח ר' אברהם מרדכי לוי יצחק ע"ה סעמיועלס

נלב"ע ביום כ"ג כסלו ה'תשמ"ו – ת.נ.צ.ב.ה.

ולזכות זוג' – תבלחט"א – מרת רחל תחי', ולזכות בניהם ובנותיהם: מרת בת שבע דבורה ובעלה

הרה"ת ירוחם פישל גדלי' הכהן שי' בראנשטיין, מרת גיטל מלכה ובעלה הרה"ת אברהם

ישראל שי' ביסטריצקין, הרה"ת שמואל מאיר זוג' מרת נחמה שי' סעמיועלס, הרה"ת יוסף

יצחק זוג' מרת מרים קיילא שי' סעמיועלס, וכל בני משפחתם שיחיו

לברכה והצלחה בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות, ולקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש

עליו לדעת שאת משה רבינו אי אפשר לרמות

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. עה"פ בתחלת פרשתנו 'כי תשא את ראש בני' גו"א אומרת הגמ' במס' בבא בתרא² שמה טען להקב"ה: "רבונו של עולם - במה תרום קרן ישראל?" ענה לו הקב"ה: "בכי תשא", ומפרש רש"י: "אם באת לשאת ראשם בהגבהה קח מהם כופר לצדקה".

וצריך להבין:

א) מהי כוונתו של משה רבינו - רעיא מהימנא³, אוהב ישראל⁴ - בטענה "במה תרום קרן ישראל?" הרי מסר נפשו עבור צאן מרעיתו, ועד כדי כך שאמר להקב"ה "ואם אין מחני נא מספרך"⁵, שזה ה' לא עבור הצדיקים אלא עבור אלו שחטאו בעגל⁶, ולמה שואל "במה תרום קרן ישראל"⁷?

ב) מה החידוש ("דער אויפטו") בענין הצדקה דוקא, שלכן ענה הקב"ה למשה "בכי תשא"?

ג. והביאור בזה, דאע"פ שהי' כבר הענין ד"סלחתי כדברך"⁸ אבל חסר עדיין הענין ד"תרום קרן כו", וכדלקמן (ס"ד).

ובהקדים (בנוגע לזמננו), דישנם הטוענים: הרי איננו נמצאים ברוסיה שבה לא מניחים להתפלל, אלא בברוקלין שבאמריקה; ואמנם הוא מתפלל ולומד את שיעורי החת"ת, וכשמגיע עת המגבית נותן כפי נדבת ליבו, ומה הרעש - טוען הוא - אם לאחר מכן שותה מיץ ("דז'שוס") וקורא עיתון כדי להיות מעודכן במה שקורה בווישינגטון ובמדינות נוספות, ובכלל הרי הוא יהודי טוב ("א' פיינער איד") ולשם מה צריך "לקפוץ מעורו" ("שפרינגען פון די הויט")...

ובנוסף לזה, בשבת אחר-הצהריים הוא מוכרח לישון, ושמו ומכריז שישו בני מעי; מה נוגע לו - שזקנו יהא מסורק והעניבה תהא מונחת במקומה...

וממשיך לטעון, שדי במה שעשה בהיותו ברוסיה - אשר שם לא הי' במה להתייפות ("צו פוצען זיך") ולפעמים גם לא הי' מה לאכול - אבל כאשר נמצא באמריקה, בבוץ האמריקאי ("דער אמעריקאנער בלאַטע"), שטבע הבוץ הוא להטביע את הנמצא בו, אזי הבוץ מטביע אותו יותר ויותר...

1) ל, יב.

2) י, ב.

3) ראה זח"ב כא, א.

4) מנחות סה, א.

5) פרשתנו לב, לב.

6) ראה גם פרש"י שלח יד, יח.

7) אולי הכוונה - דאין משה רבינו צריך לחפש בעצמו עצות במה להרים קרנם, וכפי שרואים שמסר נפשו עבורם, כנפנים.

8) פרש"י פרשתנו לג, יא. עקב ט, יח.

ובהנוגע ל"אני מאמין בביאת המשיח"⁹ - לשם מה הוא זקוק לצרה זו ("טראבל"), שמשיח יבוא ולא יהיו אז עיתונים, ובפרט שמשיח יצוה עליו לשכוח מעצמו לדקה ולקיים מצוה בהידור; כעת טוב לו והוא נהנה ("גוד טיים")...

ומה ש"שכינתא בגלותא"¹⁰ - הוא יאמר על-כך פרק תהילים.

ג. וכידוע מה שסיפר הרב¹¹ על שני אחים שנפגשו¹² ואחד אמר לשני שישנה חי' אשר כל תענוגה להיות מונחת בטינופת, וכאשר היא מונחת בטינופת עד לצוארה - דאגתה היחידה היא מדוע אינה מונחת בתוך הטינופת עד למעלה מהראש ("ביז איבער'ן קאָפּ")...

סיפור זה מתאים גם לדברי הגמ'¹³ שחי' זו עשירה ("לית עתיר מחזירא"), ומובן הדבר בענינו; ואין הכוונה שמשלה את עצמו שהוא עשיר, אלא ע"פ דברי הגמרא "לית עתיר מחזירא" - הוא אמנם עשיר¹⁴.

וכאשר מנסים להסביר לו זאת - אינו מבין מאומה; וכידוע מה שהרבי סיפר פעם¹⁵ על שאירע במרתף בית בקרמנטש'ג¹⁶ [שההוראה מכך:]: שכאשר נמצאים בחושך לא יודעים כלל שזהו חושך וחושבים שהוא אור.

האם בשביל זה "נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים?"

ד. ובזה תובן טענתו של משה רבינו "במה תרום קרן ישראל":

מכיון שמנין בני ישראל בפ' כי תשא הי' לאחרי חטא העגל כו' [יתירה מזו, משה רבינו ראה

9) א' מהי"ג עיקרים.

10) זח"ג ד, ב. סו, סע"א. עה, סע"א. וראה מגילה כט, א. ספרי ס"פ מסעי.

11) סה"ש תש"ב ע' 21 - ובהע' הבא העתקנו הסיפור משם בשינויי סגנון קלים ובתרגום ללה"ק.

12) שאחד מהם הי' מחסידי רבינו הזקן והי' עני, והשני לא הי' חסיד והי' עשיר, וכאשר האח העני הוצרך להשיא בתו נסע לאחיו העשיר לבקש עזרתו. האח העשיר שמח מאד באורח שלו וקירבו מאד וביקשו לשהות אצלו כמה ימים. בימים אלו הראה לו דירתו המרובה בחדרים - בחדר זה הוא ישן, בחדר שני אוכל, בחדר שלישי מקבל אורחים ובחדר רביעי ממתנינים האנשים להתקבל אצלו. פלט האח החסיד ואמר שאינו מבין כלל איך הי' לאדם בביתו פיזור הנפש כזה, וסיים (החסיד) ואמר: טובי' (שם האח העשיר) אני זקוק ל-50 "קארבן" [= מטבע מקומית עתיקה] כדי להשיא את בתו, תן לי ואלך לדרכי. התחיל האח העשיר להפציר בו שישאר עוד פרק זמן אצלו, ובקושי גדול הצליח לפעול זאת. ביתניים התחילו עוד הפעם להתפאר בעשירותו הגדולה וביחד עם זה נפלטה אנחה מפיו. שאלו האח החסיד: מכיון

שהנך כל כך עשיר מדוע הנך מתאנח? (והמשיך:): אלא אומר לך, ישנה חי' מסוימת שאיני רוצה לקרותה בשמה... (כדלקמן בפנים השיחה).

13) לע"ע א מצאנו.

14) כ"ק אדמו"ר שליט"א האריך כאן בענין ה"בוץ" האמריקאי וכו' - חסר בההנחה.

15) ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תפב - ובהע' הבאה העתקנו הסיפור משם בשינויי סגנון קלים.

16) על א' החסידים הראשונים (ראה לקו"ש ח"ב ע' 621 - בשם ר' הלל מפאריטש) שבימי הקיץ החמים ירד למרתף הבית בקרמנטש'ג ("קרעמעטשוגער קעלער") כדי להתקרר מעט. בירדו שמה הנה ברגע הראשון נחשכו עיניו מראות, אמר לו אחד מחבריו שכן הוא הטבע שכאשר יוצאים ממקום אור בהיר למקום כזה הנה ברגע הראשון נחשכות העיניים מראות אולם אח"כ חוזרים כבראשונה. השיבו החסיד: טועה אתה ידידי בזה טעות עיקרי - החשך הוא חשך ולא אור, אלא כשיושבים בחשך ומתרגלים אליו נדמה שהוא אור.